

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o evidenci skutečných majitelů

Evidence skutečných majitelů je informační systém veřejné správy evidence údajů o skutečných majitelích (dále jen „evidence skutečných majitelů“), do které jsou zapisovány zákonem stanovené údaje. Nově přijatý zákon o evidenci skutečných majitelů změní některá doposud platná pravidla týkající se této evidence. Jedním z důvodů je povinnost implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (dále jen „V. AML Směrnice“) Lhůta pro implementaci této směrnice uplynula v lednu 2021. Zákon bude účinný od 1. června 2021.

Cílem nové úpravy je podle důvodové zprávy transponovat požadavky evropské legislativy týkajících se evidování skutečných majitelů, sjednotit právní úpravu a zjednodušit orientaci i snížit administrativní zátěž. Na základě těchto požadavků je nutné, kromě trvající povinnosti zápisu osoby také zápis struktury vztahů evidujících osob, zpřístupnění údajů databáze skutečných majitelů veřejnosti, zavedení mechanismu kontroly a pravdivosti údajů vedených v evidenci a také stanovení sankcí při nesplnění některé z povinností. Právě rozsáhlá pravidla právních předpisů Evropské unie promítající se do českého právního řádu byly důvodem pro přijetí samostatné právní úpravy této oblasti, na rozdíl od současné fragmentované úpravy blíže popsané v následujícím odstavci.

Český právní řád do této chvíle nenabízel komplexní a vyčerpávající právní úpravu této problematiky, evidence skutečných majitelů je předmětem zákona č. [253/2008](#) Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „**AML zákon**“) a zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „**Zákon o veřejných rejstřících**“). Okrajově se problematiky dotýkaly také další právní předpisy, například zákon č. [136/2011](#) Sb., o oběhu bankovek a mincí nebo zákon č. [277/2013](#) Sb., o směnářenské činnosti a další. Spojitost mezi těmito předpisy byla založena zejména na posuzování důvěryhodnosti osob. Pojem a definice skutečného majitele byla obsažena právě v AML zákoně, povinnosti týkající se registrace naopak v Zákoně o veřejných rejstřících.

Nově zapisované údaje

Nová zákonná úprava bude zakládat povinnost zapsat identifikaci skutečného majitele, včetně jména, adresy a místa pobytu, údaj o povaze postavení, údaj o velikosti podílu, který zakládá postavení skutečného majitele nebo údaj o jiné skutečnosti zakládající postavení skutečného majitele. Dále zákon vyžaduje zápis začátku a konce časového období, ve kterém osoba byla skutečným majitelem a den, kdy byl zápis nebo průpis proveden i údaj o zpřístupnění údajů. Dále budou zapsány jakékoliv poznámky o nesrovnalostech. Nesrovnalost zákon dále definuje jako *stav, kdy platné údaje nebo údaje, které byly z evidence skutečných majitelů vymazány bez náhrady nebo s nahrazením novými údaji, neodpovídají nebo neodpovídaly skutečnému stavu.*

Nově zákon vyžaduje také zápis struktury vztahů. Strukturu vztahů lze chápat jako jakékoliv vztahy, kterými může skutečný příjemce získávat přímo nebo nepřímo prospěch nebo přímo či nepřímo uplatňovat vliv. Může se jednat jak o právní tak mimoprávní skutečnosti, které tento prospěch nebo vliv zakládají. Zapisováno v rámci struktury vztahů tak má být například figurování jedné právnické osoby v rámci organizační struktury jiné právnické osoby, stejně tak ale vztahy založené na prosté

důvěře nebo následování neformálních pokynů. Strukturu vztahů bude možné podle návrhu zákona dokládat písemnosti, za které jsou pokládány zejména (tedy ne výlučně) výpisy z veřejných rejstříků, zakladatelská právní jednání, seznam společníků, rozhodnutí orgánu o vyplacení podílu na prospěchu, prohlášení společníků o jednání ve shodě a v některých případech také čestné prohlášení evidující osoby nebo skutečného majitele.

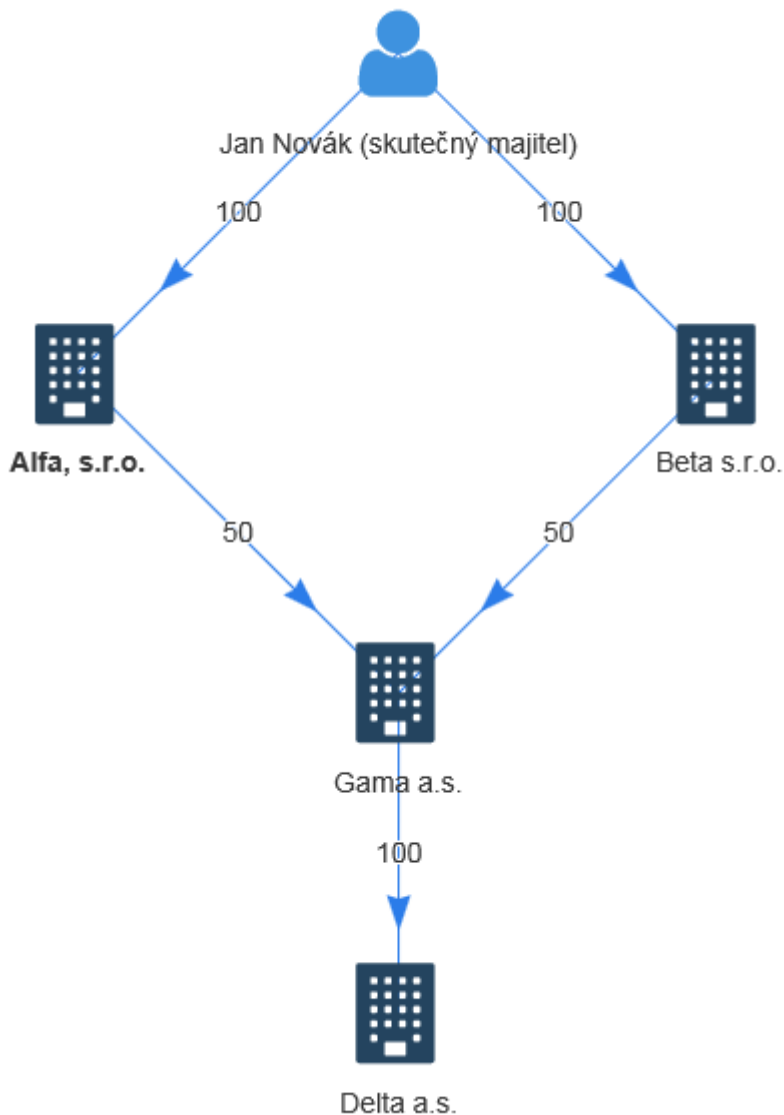
Kdo je skutečný majitel?

S ohledem na chystanou kodifikaci je vhodné podívat se na úpravu některých právních institutů a aspektů, jejichž změny mohou mít dopady na podnikatelskou sféru. Jednou ze stěžejních změn je změna definičních prvků skutečného majitele. Jako skutečný majitel je zákonem označena osoba, která je koncovým příjemcem nebo osobou s koncovým vlivem, kdy zůstává zachovaná identifikační hranice 25 % na rozdělovaném prospěchu a 25 % na hlasovacích právech - obojí přímo či nepřímo. Vymezení skutečného majitele je tak založeno ve dvou aspektech, koncový vliv a koncový příjem. Osoba je skutečným majitelem v momentě, kdy je možné označit ji za osobu s rozhodujícím vlivem nebo v momentě, kdy je možné ji označit za koncového příjemce. Ačkoliv budou tyto podmínky obvykle relevantní zároveň, pro naplnění definice skutečného majitele bude podle nové úpravy dostačující naplnění pouze jedné z nich. Rozhodování o tom, koho za skutečného majitele ve smyslu zákona o evidenci skutečných majitelů označit lze a kdo pod tuto definici nespadá, bude založeno na faktickém stavu, nikoliv na právním. Skutečným majitelem je vždy fyzická osoba, tedy platí, že právnická osoba může mít několik skutečných majitelů, rozhodnutí bude záležet v podílu na rozhodování. Důvodová zpráva k tomuto uvádí, že skutečným majitelem může být společník ovládající 40% podíl společnosti a zároveň tři zbylí společníci dohromady, kteří společně ovládají 60 %.

Na osobu skutečného majitele tak lze pohlížet skrze dva úhly:

- a) jedná se o fyzickou osobu, jejíž vůle a rozhodnutí se promítá do jednání právnických osob;
- b) člověka, který v konečném důsledku z právnické osoby profituje.

Toto postavení může být založeno rozličnou škálou právních důvodů, které jsou uvedeny v § 3 a § 4 zákona o skutečných majitelích. Stěžejní definice skutečného majitele v připravovaném zákoně má napomoci snížení administrativní zátěže celého procesu, a to jak na straně veřejné správy, tak na straně zapisovaných subjektů.

zdroj: důvodová zpráva k návrhu zákona o skutečných majitelích

Zákon dále definuje pojmy jako struktura vztahů, řetězení nebo větvení. Definice těchto pojmů není založena přímo na evropské legislativě, mají však napomoci transparentnosti a zjednodušení mechanismů zavedených novou právní úpravou. Ustanovení definic napomůže vyjasnění situace o právnických osob, u kterých nebylo jednoznačné, kterou z osob je nutné jako skutečného vlastníka zapsat. Z uvedeného vyplývá, že bude věnována mnohem větší pozornost právě strukturám vztahů mezi jednotlivými osobami právních vztahů, jejich vzájemnosti a provázanosti. Tyto musí být nově do evidence zapisovány, jak je uvedeno výše.

Vedení a zápis do databáze

Ačkoliv se část dosavadní právní úpravy skutečných majitelů nacházela v Rejstříkovém zákoně, evidenci nelze vnímat jako veřejný rejstřík ve smyslu § 1 odst. 1 Rejstříkového zákona. Proto byla ustanovení týkající se evidence skutečných majitelů z Rejstříkového zákona vyjmuta. Agenda bude podle nové úpravy náležet soudům a notářům, kteří jako jediní budou moci provádět zápisy. Mimo to bude také možné, aby se data automaticky propsala. Právě automatické zapisování některých skutečných majitelů na základě veřejných rejstříků může být vnímáno jako snaha o zjednodušení postupů a snížení administrativní zátěže. Na základě této změny bude například jediný společník

společnosti s ručením omezeným automaticky zapsán jako skutečný majitel, odpadne tak formální administrativní zátěž i nutnost zaplatit soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč. Vzhledem k tomu, že notář provádí zápis přímo a sám, soudní poplatek za zápis nebude nutné dále hradit a zápis tak bude levnější než doposud. Odměna notáře bude stanovena změnou vyhlášky č. [196/2001](#) Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky.

K automatickému průpisu bude docházet například u některých skutečných majitelů společností s ručením omezeným, akciových společností, ale také u svěrenských fondů, fundací nebo ústavů.

Po přijetí nového zákona bude možné, alespoň částečně, umožnit přístup k informacím v evidenci i veřejnosti. Bude tak učiněno prostřednictvím internetových stránek Ministerstva spravedlnosti.

Do současnosti poměrně neformální přístup v zapisování skutečných majitelů bude upraven, inkorporované změny by měly napomoci transparentnosti a snížení administrativní zátěže. Doposud byla evidence skutečných majitelů založena na evidenčním a ohlašovacím principu a právní úprava nespojovala s porušením evidenční povinnosti sankci. Evidence byla striktně neveřejná, přístup k příslušným informacím měly pouze zákonem stanovené státní orgány a další osoby pro konkrétně stanovené účely.

Podle rejstříkového zákona měly právnické osoby zapsané k 1. lednu 2018 v obchodním rejstříku povinnost zapsat svého skutečného majitele do 1. ledna 2019. Ostatní právnické osoby a svěrenské fondy zapsané v jiných veřejných rejstřících podle Rejstříkového zákona mají povinnost splnit povinnost zápisu do 1. ledna 2021. Lhůta pro právnické osoby zapisované do jiných než obchodních rejstřiků se prodlužuje o 6 měsíců. Stejným právnickým osobám, které tuto povinnosti již splnily, je poskytnuta jednoletá lhůta na doplnění zápisu tak, aby byl v souladu s novým zákonem.

V případě, že budou povinnosti založené novou právní úpravou porušeny, zákon zakotvuje možnost takové jednání sankcionovat. V důsledku nedodržení těchto pravidel tak například nemusí být vyplacen podíl na zisku nebo jiných vlastních zdrojích, může být zakázán výkon hlasovacích práv nebo rozhodování jako jediný společník. V neposlední řadě bude také možné udělit pokutu až do výše 500.000,- Kč.

Přijetí nového zákona o evidenci skutečných majitelů povede ke zpřehlednění celé situace a zjednodušení administrativních procesů spojených se zápisem do evidence skutečných majitelů, znakem čehož může být například automatizace průpisu skutečného majitele. Citelnou je snaha o transparentnost skutečných majitelů, osob, které mají v entitách vliv nebo z nich mají příjem. Ačkoliv přijetí nového právního předpisu představuje další krok směrem k transparentnosti skutečných majitelů, zákonná úprava přijatá na základě sněmovní verze návrhu zákona může poskytovat prostor pro obcházení pravidel. Zapsané údaje nebudou muset být ověřované státem a bude tak spoléháno na poctivost zapisovaných.

JUDr. Jan Metelka, LL.M.,
Associate

Mgr. Eva Prudilová,
Junior Associate

[DLA Piper Prague LLP, organizační složka](#)

Panská 854/2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 222 817 111
e-mail: prague@dlapiper.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)